

WALTER BENJAMIN: EL MONOPOLI ESTATAL DE LA PORNOGRAFIA

**Un article de W. Benjamin, publicat el 9 de desembre de
1927 a 'Literasriche Welt' (*)**

Espanya té probablement els quioscs de diaris més bells de la terra. Qui ronda pels carrers de Barcelona es troba voltat d'aquestes bigarrades construccions exposades al vent, màscares dansants sota les quals la jove deessa de la informació executa la seva provocadora dansa del ventre. Fa poques setmanes, l'autoritat ha arrancat d'aquesta màscara una diadema radiant, ha prohibit la venda d'aquelles cinc o sis publicacions que tractaven l'amor sense... ----- vull dir, sense l'escriptura en morse que normalment s'utilitza en les belles lletres per a la seva representació. Com és sabut, aquesta emancipació de l'escriptura en la representació dels fets sexuals rep el nom de 'pornografia'. Amb tot, aquests fascicles espanyols de colors delicats no es distingeixen gens dels nostres. 'Memòries d'una modista', 'Boudoir i picador', 'La seva més vella amiga'. Tenien una altra cosa alligonadora: dins el catàleg de llurs creadors es trobaven autors respectats i, fins i tot, escriptors de la categoria de Gómez de la Serna. Matèria aquesta suficient, sense cap mena de dubte, per a una glossa que consumeixi el seu objecte purificant-lo en les flames de la indignació moral. En lloc, però, de seguir aquest camí, volem considerar-la un moment.

Una cosa tenen en comú els llibres pornogràfics amb els altes, a saber, que es fonamenten en l'escriptura i en la llengua. Si la llengua, pel que fa al seu tresor lexicogràfic, no contingués parts de sí disposades en funció d'una intenció i d'un ús de tipus obscè, la literatura pornogràfica es veuria privada dels seus millors instruments. D'on provenen, doncs, tals paraules?

La llengua, en els diferents estadis de la seva existència històrica, constitueix un experiment únic i gran, construït en laboratoris tan diferents com els pobles que conté el globus terraquí. No obstant això, la qüestió rau sobretot en la unitat entre la comunicació veloç i inequívoca i una expressió suggestiva i lliure. (Allò que un poble creu que val la pena de dir depèn de quines possibilitats d'expressió i de quins tipus de comunicació es fixa). Per a aquesta empresa potent i experimental la gran poesia subministra, com qui diu, un formulari i, en canvi, el cabal lingüístic popular, els materials. L'ordre experimental canvia constantment i sempre cal tornar a proporcionar de bell nou tota la massa. D'aquesta manera són inevitables subproductes de tota mena. En formen part totes les expressions i modismes en circulació al marge de la llengua, tant escrita com parlada: noms afectuosos i noms mercantils, renecs i juraments, fórmules de devoció i obscenitats. Tot això, una de dues, o és sobreexpressiu i, per tant, sense expressió, un ferment de la llengua cultural, o bé és supercomunicatiu, i per tant, impúdic, rèprobe. Productes de rebuig d'un procediment d'ús corrent, aquests mateixos elements assoleixen un valor decisiu en altres procediments, sobretot el científic, el qual reconeix en aquells sorprenents fragments del llenguatge bocins del granit primari del massís lingüístic. Hom sap amb quina precisió aquests extrems es corresponen pel que fa a la seva tensió polar. Des d'aquesta perspectiva, seria molt interessant fer un estudi sobre el paper dels acudits

escatològics en el llenguatge monàstic de l'Edat Mitjana. Ara bé, hom podria objectar que, si la producció es basa de tal manera en l'essència de la llengua, totes les paraules que es complauen lascivament en un excés d'energia comunicativa toquen ja els límits de l'obscuritat, i raó de més per mantenir-les incondicionalment allunyades de la literatura.

Al contrari, la societat ha de saber utilitzar aquests processos naturals –per no dir profans– de la vida lingüística com a forces naturals; així, tal com el Niàgara nodreix centrals elèctriques, igualment aquella ha d'aprofitar aquesta davallada i caiguda del llenguatge en l'obscur i en el vulgar com si fos una font potencial d'energia per mitjà de la qual impulsar la dinamo de l'acte creatiu. De què han de viure els poetes, és una pregunta tan vella com humiliant a la qual des de sempre només s'ha pogut respondre amb perplexitat. Poc importa que la cura d'això es deixi al bon criteri del poeta o de l'Estat, en tots dos casos ve a ser la mateixa cosa pel que fa a la incontestable mort de fam del primer.

D'aquí ve la nostra reivindicació d'un monopoli estatal de tota la pornografia: la socialització d'aquesta considerable força d'energia. Que l'Estat administri aquest monopoli conforme al criteri de convertir aquest gènere literari en una reserva exclusiva de la flor i nata dels poetes eminents. En lloc de la sinecure, el literat obtindrà el permís de subministrar als organismes competents un percentatge, més o menys elevat, de les necessitats estadísticament comprovades de pornografia. No seria gaire convenient, tant per al públic com per a l'Estat mantenir el preu d'aquesta mercaderia massa baix. El poeta produeix en vista a una demanda preestablerta i fixada a canvi d'un pagament bitllo-bitllo que el protegeixi contra les conjuntures del tot imprevisibles que afecten la seva veritable creació. Aquesta tasca seria molt menys bruta que si es posés de prop o de lluny, conscient o inconscient, al servei d'un partit o d'un grup de pressió. Com a especialista es trobarà per damunt de l'afecionat i s'oposarà al dilettantisme insofrible que domina en aquest camp. A més, com més durí el treball, menys el menysprearà. Ell no és cap escuracanals, sinó un fontaner d'una Babel nova i confortable.

GESAMMELTE SCHRIFTEN IV, I, 456-458; traducció de Rossend Arqués. Publicat a la revista SABER, nº 7. Barcelona, gener –febrer de 1986.

(*) NOTA: Entre agost i setembre de l'any 1925, W.B. va visitar terres ibèriques i feu a Barcelona una escala de tres dies, sembla que per trobar-se amb una de les seves amants, esposa d'un metge alemany que exercia a la ciutat. Per una carta se sap que la ciutat li va semblar 'Un port tumultuós que imita encertadament en petit els bulevards de París. He caminat per tot arreu, he pogut veure cafès i bars populars en racons molt amagats, abandonant-me en part als meus vagarejos perseverants...'. Més enllà de l'aparent ximpleria de la tesi de l'article, cal veure-hi una reivindicació del tema de la 'llengua pura' d'origen goethià. Sobtat pel fet que a les Rambles fos possible vendre amb tota llibertat textos pornogràfics, el text proposa que siguin els poetes importants els qui escriguin pornografia en règim de monopoli estatal per alliberar el llenguatge de la grolleria inevitable del gènere i, ahora, per aprofitar-ne l'energia.